

Remiss om stärkt kompetens i vård och omsorg SOU 2019:20

Er beteckning: Remiss om stärkt kompetens i vård och omsorg SOU 2019:20,
S2019/02078/FS

Länsstyrelsen Östergötland vill lämna följande synpunkter kring förslaget att införa skyddad yrkestitel för yrket undersköterska

Språkkrav och andra förutsättningar

Länsstyrelsen vill understryka vikten av att förslaget kompletteras med insatser för att möjliggöra stöd för språkutveckling för anställda som kan komma att nekas yrkesbevis på grund av språkkravet. Vi vill även se att en översyn genomförs av nuvarande kompetenskrav för inträde till undersköterskeutbildning. Detta med anledning av att många personer med annat modersmål än svenska söker sig till utbildning och arbete inom vård och omsorg. Rekryteringsvägarna behöver kompletteras och breddas.

Likaså bedömer Länsstyrelsen att det är viktigt att utreda andra omständigheter som påverkar yrkets status och möjligheterna för undersköterskor och vårdbiträden att kunna genomföra sitt arbete, för att inte äventyra patientsäkerheten. Det kan exempelvis handla om låg bemanning, delade turer, begränsat utrymme för semester och ledigheter samt hög arbetsbelastning. Om kraven för anställningarna eller yrket förändras, bör också insatser och utbildningar erbjudas för att man ska kunna ha kvar sitt arbete.

Kompetensutveckling

Länsstyrelsen är positiv till att reglera yrket undersköterska mot bakgrund av de utbredda kompetensbrister som lyfts fram i utredningen. Samtidigt blir en sådan skyddad yrkestitel inte relevant om man inte samtidigt diskuterar vilken kompetens som ska krävas för yrket. Utsatthet för såväl fysiskt som psykiskt våld kan ha sådan betydande inverkan på en individs hälsa att det bör vara ett högst relevant kunskapsområde för personal verksam inom hälso- och sjukvård, såsom undersköterskor. Både för att kunna identifiera symptom, ge rätt vård och vid behov slussa vidare till annan instans för vidare stöd och hjälp. Erfarenheter från bland annat den nationella stödtelefonen mot hedersrelaterat våld och förtryck, är att yrkesverksamma

inom hälso- och sjukvård inte alltid vet hur de ska hantera situationer där de möter våldsutsatta eller personer som de misstänker kan vara våldsutsatta.

Förekomst av våld och dess påverkan på hälsan är lika betydande som till exempel missbruk, beroende och riskbeteende, som nämns bland de 26 kompetensområden som Socialstyrelsen föreslagit ska utgöra nationella kompetenskrav för yrket undersköterska. Till de föreslagna kompetensområdena bör därför läggas kunskap kring våld i nära relationer i allmänhet och till exempel barnmisshandel och hedersrelaterat våld och förtryck inklusive könsstämpning i synnerhet. Behovet av kunskap kring våldsutsatthet gäller för övrigt även andra yrkeskategorier inom hälso- och sjukvård.

Slutligen är det viktigt att den nya undersköterskeutbildningen, genom att bredda kompetensen hos alla undersköterskor, genererar bättre hälso- och sjukvård samt omsorgsinsatser till personer med funktionsnedsättningar i alla livets skeden.

Konsekvenser av förslaget

Länstyrelsen instämmer i vikten av att undersköterskor och vårdbiträden ska kunna kommunicera med patienter och brukare samt föra journaler på ett rättssäkert sätt, särskilt i arbetet med personer med funktionsnedsättningar som kräver alternativ kommunikation. Länstyrelsen ser dock samtidigt att förslaget med skyddad yrkestitel kan komma att få konsekvenser både på kort och lång sikt. På kort sikt kan konsekvenser uppstå på individnivå exempelvis för nyanlända och utrikesfödda, i synnerhet kvinnor, som utgör en stor del av arbetskraften. Även på samhällsnivå uppstår konsekvenser med tanke på den arbetskraftsbrist som råder inom vård och omsorg då mycket av arbetskraften idag rekryteras från utrikesfödda. Arbetskraftsförsörjningen är fortsatt bekymmersam varför regeringen bör titta vidare på hur det offentliga bör omhänderta konsekvenserna av en skyddad yrkestitel för de målgrupper som kommer att beröras.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av t.f. länsråd Sten Olsson med samordnare mänskliga rättigheter Alexandra Nörby som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Linda Pergelius Thorbjörnson, chef för enheten för social hållbarhet, Daniel Larsson, integrationsutvecklare, Yvonne Thorsson, integrationsutvecklare samt Matilda Eriksson, sakkunnig i jämställdhet, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.